

ЈУГОСЛОВЕНСКО
ДРАМСКО
ПОЗОРИШТЕ

Хајнрих фон Клајст
МИХАЕЛ КОЛХАС

Према преводу Јована Поповића драматизовао Федор Шили

Редитељ:	Борис Лијешевић
Драматурзи:	Федор Шили и Милош Кречковић
Сценограф:	Дарко Недељковић
Костимограф:	Марина Сремац
Музика:	Краљ Чачка
Сценски говор:	Љиљана Мркић Поповић
Дизајн светла:	Јован Станкић
Дизајн звука:	Давид Србљин

Играју:

Михаел Колхас
Херзе, Коњ, Грађанин
Мартин Лутер, Бранденбуршки кнез
Кунц фон Тронка, Момак
Саксонски кнез, Судија
Лизбет Колхас, Опатица Антонија фон Тронка, Пророчица
Јункер Венцел фон Тронка, Правник, Хајнрих фон Гојзау, Званичник
Каштелан, Стрводер, Јохан Нагелшмит

ВОЈИН ЂЕТКОВИЋ
МИОДРАГ ДРАГИЧЕВИЋ
ВОЈИСЛАВ БРАЈОВИЋ
НИКОЛА РАКОЧЕВИЋ
ЗОРАН ЦВИЈАНОВИЋ
МИЛЕНА ВАСИЋ
АЛЕКСЕЈ БЈЕЛОГРЛИЋ
МИЛОШ САМОЛОВ
КРАЉ ЧАЧКА

Инспицијент:	Оливера Милосављевић
Суфлер:	Гордана Перовски
Организатори:	Владимир Перишић Андрија Урошевић
Мајстор светла:	Богдан Огњеновић
Мајстор звука:	Душан Филимоновић
Асистент редитеља:	Момчило Миљковић

**Премијера представе је у среду, 17. априла 2024. године у 20 часова на Великој сцени
„Љуба Тадић“**

Из једног старог летописа

Негде на обали Хавела живео је половином шеснаестог века трговац коњима по имену Михаел Колхас, учитељски син, један од најправеднијих а уједно и најстрашнијих људи свога доба. Овај необични човек могао је све до своје тридесете године да служи свим поданицима земље као пример за углед. У једном селу, које се још и сад назива по њему, имао је имање, на коме је живео у миру и бавио се трговином; децу што му их је жена родила васпитавао је у страху божјем да буду радни и одани; међу његовим суседима није било ниједнога који не би осетио благодети његове дарожљивости или праведности; укратко, свет би морао да му благосиља успомену да није претерао у једној врлини. Љубав према правди учинила га је разбојником и убицом...

Борис Лијешевић

КАКО ЖИВЕТИ...

Јунак је кренуо на пут и наишао на рампу. Тамо где је никада није било. Дошли су неки нови људи, оградиле неку парцелу, подигли рампу, наплаћују пролаз, заустављају кретање, размену, трговину, изнуђују мито, присвајају туђе, не поштују ништа... Све им се може. И нико да их застави.

Све се изненада променило.

Да ли пристати на то, дати им шта траже и проћи поред? Јер сваки покушај да се укаже на неисправност – кошта. А њих не кошта ништа и никоме не полагају рачуне.

Шта да ради човек када га ошине њихова бахатост, грубост, невоспитање, насиље? Од кога да тражи заштиту кад су њихови рођаци и пријатељи свуда, у свим институцијама, у свим регијама, умрежени и недодирљиви... сваку тужбу да сакрију и пониште, сваки свој преступ и прекршај да оправдају и пребаце лопту у туђе двориште. Никоме не одговарају. Закон за њих не постоји. Систем их штити.

Како живети у том систему који не штити права грађанина већ је фасада за порочност и самовољу богатих и моћних.

Како се носити са бесом који ствара неправда и озакоњено, институционализовано насиље?

Како живети са неправдом које је све више и која се исправити не може, која те поништава као људско биће?

Да ли је треба исправљати и по коју цену? И како се уопште борити са неправдом а сам не постати неправедан?

Да ли наш јунак треба да се бори против тога или да послуша глас својих ближњих и добронамерних који му саветују да опрости? Али како опростити онима који тај опроштај не траже? И своју грешку не увиђају? Можда је баш у томе снага и недокучивост праштања?

Шта је правда? Договор међу људима или можда нешто недодирљиво и нама несхватљиво? И ко је заиста дели?

Човек или Бог? Од кога је чекати и колико дуго? Којој се правди надати?

Како живети у овом свету?

ХАЈНРИХ ФОН КЛАЈСТ (1777-1811)

Хајнрих фон Клајст, пореклом из старе пруске официрске породице, рођен је 18. октобра 1777. године у Франкфурту на Одри. У једанаестој години изгубио је оца, а у шеснаестој мајку. Наместо изгубљене мајчине љубави стекао је трајну наклоност своје полусестре Улрике. По завршеном школовању у Берлину ступио је, у четрнаестој години, као каплар у гардијску регименту у Потсдаму. Када је 1797. унапређен у чин поручника, чинило се да му је осигурана војна каријера. Али већ тада је Клајст тешко подносио милитаристичку пруску дисциплину: напустио је војску и донео одлуку да се окрене раду на свом образовању и чиновничкој служби. Како није успевао да нађе намештење које би му обезбедило пристојну зараду, константно су га пратили финансијски проблеми. За живота, као писац није успео да стекне готово никакво признање, а само две његове драме су биле приказане у позоришту од којих ни једну није видео на сцени. Књижевна критика га је негативно оценила, а велики савременик Гете га није волео. Када је у јесен 1811. године пруски краљ Фридрих Вилхелм склопио пакт о савезништву с Наполеоном, за Клајста је то био завршни ударац. Растрзан и до крајности напет, очајан не само због пруске капитулације већ и због тешког сукоба с породицом, он је нашао излаз у самоубиству. На једном обронку између језера Ванзе и потсдамског друма нађена су, 21. новембра 1811. године, устрељена тела Хајнриха фон Клајста и његове пријатељице Адолфине Хенријете Фогел. Клајст је једно од књижевних имена чија дела обележавају крај класичарске књижевне епохе у Немачкој. Његов живот и стварање падају у узбуркано доба велике историјске прекретнице коју означавају француска буржоаска револуција и сукоби с феудалном Европом. Нешто од тога силног немира присутно је и у његовом делу у коме је изразио заносе и илузије свог времена, али и захтеве који су никли из друштвених, политичких и економских промена. Клајст једним делом романтик, а другим делом реалист, али и једно и друго на посебан, клајстовски начин, апсолутизовао је емоцију као основни драмски и трагични фактор у животу, парадокс уздигао на ниво животне филозофије, а демонско пронашао у конфликтној структури људског духа. У његова најбоља дела спадају комедије попут *Разбијеног крчага* или *Амфитриона*, трагедије, као што је *Пентезилеја*, приповетке (уз *Михаела Колхаса* поменимо *Маркизу од О.*, *Земљотрес у Чилеу...*), есеје (*О марионетском позоришту*, *Како пронаћи сигуран пут до среће...*) и песме. Године 2015, Клајстову фарсу *Разбијени крчаг* Југословенско драмско позориште је, са великим репертоарским и уметничким успехом, у режији Игора Вука Торбице, поставило на сцену Театра "Бојан Ступица".

БОРИС ЛИЈЕШЕВИЋ

Рођен је у Београду 1976. године. У Будви, где је одрастао, завршио је основну школу и гимназију. Дипломирао је на Одсеку за српску књижевност и језик Филозофског факултета у Новом Саду. На Академији уметности у Новом Саду дипломирао је режију, а данас води класу глуме. Троструки је стипендиста Гете института у Београду. Године 2005. учествовао је на скупу Форум Јунгер *Vuhenangehoeriger* у оквиру фестивала *Theatertreffen* у Берлину. Сарадник је Загребачког глумачког студија у ком се бави Стразберговом методом.

У Југословенском драмском позоришту режирао је представе: *Драги тата* Милене Богавац (2006), *Елијахова столица* Игора Штикса (2010), *Хотел „Слободан промет“* Жоржа Фејдоа (2016) и *Лоренцачо* Алфреда де Мисеа (2019). Представа *Михаел Колхас* Хајнриха фон Клајста његова је пета режија у ЈДП-у.

Добитник је бројних домаћих и регионалних награда, међу којима су Стеријина награда, награде „Мира Траиловић“ (Гран при Битеф фестивала), „Љубомир Муци Драшкић“, „Бојан Ступица“, „Петар Кочић“, „Ардалион“, „Искра културе“, „Храбри нови свет“, „Анђелко Штимац“, „Деспот Стефан Лазаревић“, награде на фестивалима у Вршцу, Алексинцу, Будви и годишње награде многих позоришта.

Представе Бориса Лијешевића учествовале су на бројним фестивалима у региону и Европи. Представа *Рат и мир* коју је режирао у Народном позоришту у Београду учествовала је на Позоришној олимпијади у Будимпешти 2023.